

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี บริบทที่เกี่ยวข้อง และทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการทบทวนวรรณกรรมส่วนหนึ่งและนำเสนออย่างเข้มข้นในรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป ซึ่งปรากฏดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วม

การดำเนินกิจกรรมหรือการบริหารจัดการในปัจจุบัน ได้มีการนำเสนอแนวคิดในการดำเนินงานการมีส่วนร่วม (participatory) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ซึ่งจากแนวคิดในการดำเนินงานภายใต้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม มีผู้นำเสนอความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลายดังนี้

Erwin (1976) ได้นำเสนอการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา การคิด การตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองโดยเน้นการมีส่วนร่วม รวมทั้งการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความชำนาญของประชาชนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

Cohen and Uphoff (1981) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปแล้วการตัดสินใจไม่ได้เป็นการตัดสินใจเพียงคนเดียวแต่ควบคู่ไปกับการตัดสินใจในขั้นตอนของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับประชาชนซึ่งเป็นผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Putti (1987) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง ฐานของกิจกรรมที่ส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้างซึ่งจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับต่างๆขององค์การ

จากนิยามของการมีส่วนร่วมผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงแนวทางในการดำเนินงานของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีแนวทาง 4 ด้านคือ การร่วมคิดและตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนี้เสถียร รุจิรวนิช, สันหัต เสริมศรี และมาณี ไชยธีรานูวัฒน์ศิริ (2553) ได้นำเสนอลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของภาครัฐซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถดำเนินการในหลากหลายรูปแบบ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ รูปแบบของการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รูปแบบในการร่วมตัดสินใจและรูปแบบของกลไกการใช้ข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติ

ดังนั้นจากการนำเสนอนิยามและแนวคิดของการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการปฏิบัติงานหรือการ

ดำเนินงานขององค์กร ชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิชากร เกสรบัว (2556) ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกในตลาดอาเซียน พบว่า ในการพัฒนาสินค้าเพื่อตอบสนองต่อตลาดการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีกำลังซื้อสูงมาก รวมทั้งการจัดการเรื่องคุณภาพ ราคาและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมและมีมูลค่าเพิ่ม ส่วนประเทศที่มีกำลังซื้อน้อยควรมีการแสดงให้เห็นผู้บริโภคเกิดการรับรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก

ฐิติพันธ์ จันทร์หอม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยพบว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นอกเหนือจากการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแล้วการบูรณาการองค์ความรู้ของชุมชน พื้นบ้านเข้ากับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้

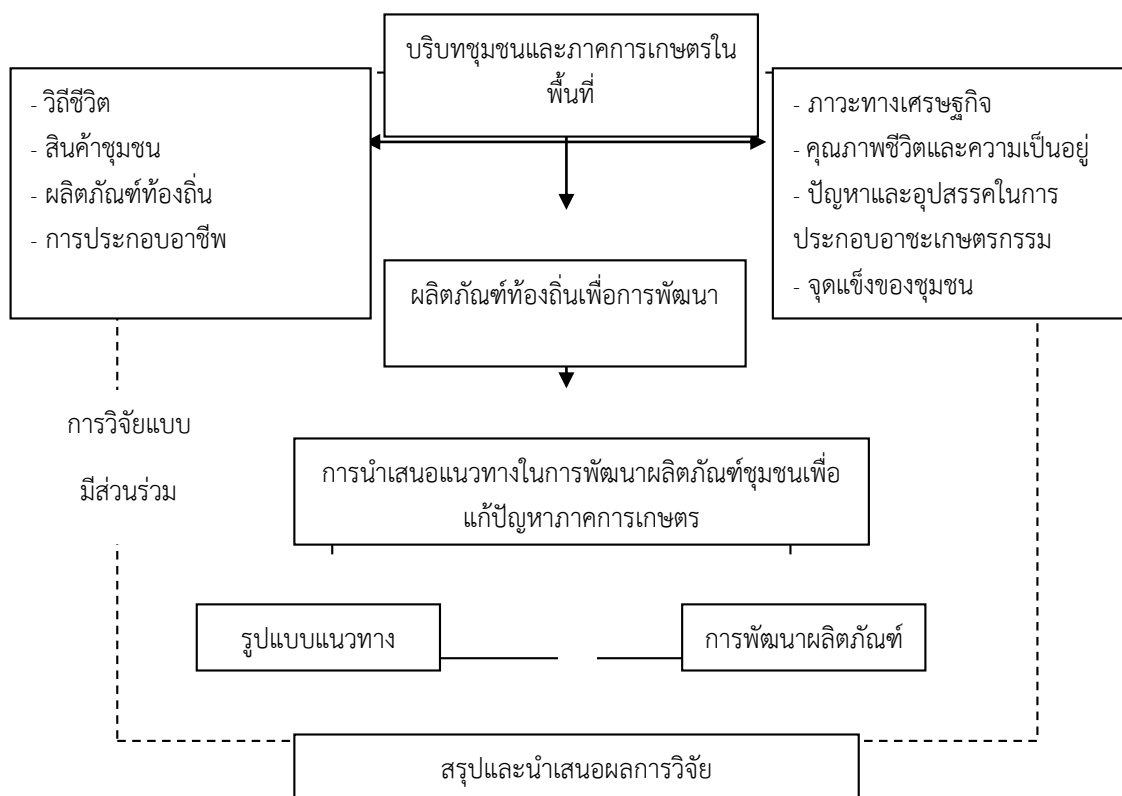
ธีรพงษ์ เทพภรณ์ (2556) ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกน้ำเมียงคั่วของชุมชนบ้านผาแดง ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ โดยพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกน้ำเมียงซึ่งมีที่มาจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเกิดการพัฒนาร่วมกันประกอบของน้ำพริกน้ำเมียงอันนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อใช้ในการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกทางหนึ่ง

กรอบแนวความคิด/กรอบกระบวนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนทฤษฎี แนวคิด และสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิด ทฤษฎี มาใช้เป็นกรอบแนวคิด ยุทธวิธีหรือแผนการวิจัยในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ดังปรากฏต่อไปนี้

กรอบกระบวนการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.1 กรอบแนวคิด/กรอบกระบวนการวิจัย